

Porträtt av Patrick Vermeren, belgisk skeptiker

Folkvett träffar den belgiske skeptikern, HR-konsulten och författaren **Patrick Vermeren**.

EFTER ATT FOLKVETT HADE LÄST Patrick Vermerens imponerande verk "a Sceptics's HR Dictionary" väcktes en nyfikenhet på vem denne person var (boken recenseras på annan plats i detta nummer). En snabb googling kunde upplysa oss om att han var mycket engagerad i den belgiska skeptikerrörelsen SKEPP och även deltagit i "the European Sceptics Podcast" (episod 243). Han stod som författare till flera böcker inom HR och det fanns ett in-

Patrick Vermeren, författare till "A Sceptic's HR Dictionary".

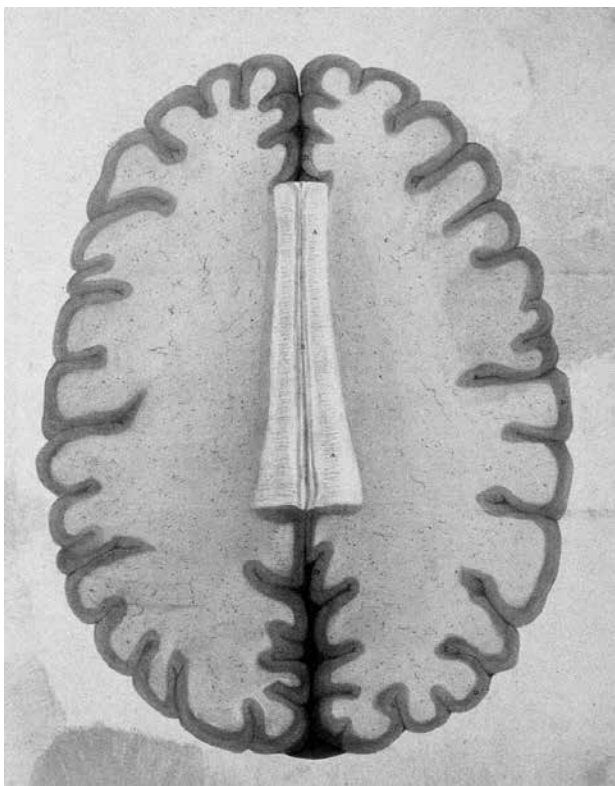

tressant TEDx – föredrag där han debunkade flera pseudopsykologiska läror. Vi hittade också ett antal artiklar som rapporterade att han var inblandad i en rättsprocess, då en populär ”coach” hade stämt honom och en kollega, eftersom de publicerat en artikel som starkt kritiserat denne coach för att på ett oseriöst sätt sälja kurser i ren pseudopsykologi.

Folkvett kontaktade därför Patrick Vermeren för att ha ett samtal om hans person, hans skeptikerengagemang, den vetenskapliga statusen för HR i Belgien och för att höra hur det framskridit med den rättsprocess han dragits in i. En kall februarieftermiddag kopplades vi upp mot Patrick via Zoom. Patrick svarade i ett rum där ett stort antal tidskrifter och böcker skymtade på skrivbordet.

En av de första sakerna vi var nyfikna på var hur Patrick hamnade i HR-branschen och hur hans engagemang för vetenskaplighet väcktes. Patrick berättar att han redan som ung var mycket intresserad av psykologi, men eftersom han tidigt bildade familj och snabbt behövde lära sig ett yrke, studerade han språk och tog examen som översättare – ett yrke han sedan aldrig tycks ha utövat. Han beskriver en till en början brokig karriär, där han från att varit försäljningschef för ett bilföretag halkade över på HR. Så småningom hamnade han som HR-person på en större belgisk bank.

”I mitt yrkesliv har jag alltid försökt vara mycket professionell” säger Patrick. I linje med denna värdering beskriver han sedan hur han gjorde sig obekväma hos en arbetsgivare då de ville involvera honom i rena olagligheter. Patrick vägrade naturligtvis. ”Jag ville inte delta i bedrägerier” säger han med emfas. I hans strävan att vara seriös

i sin yrkesroll läste han mycket psykologi vid sidan av sitt arbete, tog fristående kurser på universitetet och deltog i många andra utbildningar som erbjöds på hans arbetsplats. Och det var vid en av dessa som hans skepticism väcktes. Han var på en kurs i transaktionsanalys - en psykologisk lära som slog igenom på 70-talet, där man bl.a. lärde ut att vi kommunicerar från tre olika jagnivåer - vuxen, förälder

eller barn, och att vi alltid har ett val i vad vi tänker, känner och gör. Patrick, som hade anhöriga som led av schizofreni, frågade kursledaren om även en så svår sjukdom var ett medvetet val. Kursledaren svarade bestämt jakande. Detta, för någon som har kunskap om denna allvarliga psykosjukdom, absurda svar, blev ett vägskäl för Patrick. Han började fundera över vetenskapligheten inom hans yrke och började kolla upp forskningsstödet för alla de teorier och metoder som var vitt spridda inom hans profession. Han upptäckte snart att de i HR-sammanhang mest använda personlighetstesterna, exempelvis Myers-Briggs Type Indicator (MBTI), var utan vetenskaplig grund, och det samma gällde i princip allt han hade fått lära sig: ”speed reading”, ”situational leadership” för att nämna några läror. ”Jag är mån om att vara ärlig” säger Patrick med bestämd röst. ”På samma sätt som jag vägrade delta i bedrägerier på min gamla arbetsplats, kunde jag inte acceptera att lära ut nonsens. Jag blev tvungen att kasta ut allting jag hade lärt mig och leta upp det som var evidensbaserat”. I sitt sökande efter pålitliga vetenskapliga fakta hade han stor hjälp av att båda hans döttrar utbildat sig i psykologi. Den äldsta dottern är klinisk psykolog, specialiserad på KBT, medan den yngre är inom organisationspsykologin. Genom dem kunde han hitta ytterligare litteratur och databaser med vetenskapliga artiklar som sträckte sig bortom dem han kunde nå via sitt företag. En lustig detalj i sammanhanget är att en av de första metoderna med viss evidens som han stötte på var ”The Interpersonal Circumplex” – ett personlighetssystem som utarbetades av ingen mindre än psykologiforskaren Timothy Leary 1957, innan denne blev mer känd som förespråkare för hallucinogena droger.

Redan 2006 publicerade Patrick sin första kritiska bok om pseudovetenskapen inom HR: "the HR Baloon". Enligt honom är den i samma anda som "the Skeptic's Dictionary", men inte lika heltäckande.

På frågan om den nuvarande situationen för pseudovetenskap inom HR i Belgien, svarar Patrick: "den är gräslig – och i Nederländerna är det om möjligt ännu värre". Folkvett nämner att det har skett en tydlig skiftning mot evidensbaserad psykologisk behandling i Sverige, men att en motsvarande trend mot vetenskaplighet inte tycks ha skett inom HR. Patrick berättar att i Nederländerna dominerar nu evidensbaserade psykologiska behandlingsmetoder, som KBT, men i Belgien är situationen inte lika bra. Ett stort hinder är att de fransktalande delarna, och även det stora universitetet i Gent, fortfarande är mycket psykoanalytiskt inriktade. Där är man, precis som i Frankrike, mycket influerad av den franske psykoanalytikern Lacans läror (Folkvetts förtydligande: Lacan var populär på 60- och 70- talen. Hans och Freuds inflytande i Frankrike har bland annat inneburit att autistiska barn fortfarande behandlas med psykoanalys och att föräldrarna skuldbeläggs då de, genom påstådd känslökyla, anses ha orsakat autismen).

Publiceringen av "a Skeptics Dictionary" har inte löpt helt smärtfritt för Patrick. När en anställd på Gents universitet före-

Situationen i Belgien är gräslig – och i Nederländerna är det om möjligt ännu värre

slog boken som kurslitteratur ansågs den diskvalificerad eftersom författaren inte var disputerad, trots att den som rekommenderade boken hade goda akademiska meriter. Han har också känt sig nödgad att inte sälja den i USA av rädsla för att bli stämd. Han berättar sedan om ett fall där matematikern Pepijn van Erp, tillsammans med den holländska skeptikerföreningen, blev stämda av den amerikansk-italienske fysikern Ruggero Santilli när de på en websida uttryckt sig ifrågasättande när Santilli hävdade att han konstruerat ett teleskop som kunde upptäcka "anti-materialjus". Santilli ansåg att han lidit ekonomisk skada i häraden 3 miljoner US dollar, samt att ordföranden i den nederländska skeptikerorganisationen ingick i en judisk komplott med syfte att vanära honom. Ärendet är nu nedlagt, men advokatkostnaderna för van Erp och den nederländska organisationen uppgick till 260 000 dollar.

Här kommer vi osökt in på det rättsfall som Patrick Vermeren varit inblandad i på hemmaplan. Han och skeptikerkollegan Bart Van der Ven stämde av en populär och mycket förmögen "businesscoach" – Carl Van der Velde – då de i en artikel kritiserat denne för att sprida pseudovetenskapliga idéer. Van der Velde krävde 400 000 euro i kompensation. "Stämningen var en typisk SLAPP-suit" säger Patrick. En SLAPP-suit står för "Strategic Lawsuit Against Public Participation" och används ofta av resursstarka organisationer eller personer för att tysta kritiker. Syftet är att de juridiska kostnaderna för att försvara sig mot en sådan stämning är så stora att man blir tvungen att kapitulera, även om kritiken man framfört är välgrundad och att de som försvarar sig skulle ha mycket goda möjligheter att vinna (Folkvetts anmärkning). Patrick och hans

kollega bestämde sig för att ändå ta upp kampen och deras advokatkostnader så här långt är ca 70 000 euro. Den belgiska skeptikerorganisationen har så här långt kunnat bidra med 8000, och man hoppas kunna samla ihop mer pengar. Stämningen förkastades i en lägre instans, och nyligen vann man även i nästa. I domskälen, som uppgick till 22 sidor, fäste rätten särskild vikt vid att yttrande- och åsiktsfriheten väge tyngre än den eventuella skada som tillfogats Van der Velde och hans företag. Patrick vann, men till ett högt pris eftersom han inte får ersättning för advokaternas arvode.

Här avslutas Folkvetts samtal med skeptikern Patrick Vermeren. Trots att hans skeptikerengagemang har kostat honom både oro och pengar, verkar han vara på gott humör.

Att vara skeptiker kostar. Men det är också mycket tillfredställande att vara sann i förhållande till sina värderingar. ✍

Dan Katz

Länkar:

Om den belgiska skeptikerorganisationen:

<https://skepp.be/en>

Om Lacan:

https://en.wikipedia.org/wiki/Jacques_Lacan

Om SLAPP-suit

https://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_lawsuit_against_public_participation

TEDx – talk med Patrick Vermeren:

<https://www.youtube.com/watch?v=0C5UQbWzWg8>